

ПРИВАТНЕ ПРАВО

Зозуляк О.І.

ГЕНЕЗИС ТА СУЧАСНИЙ СТАН ІНСТИТУТУ НЕПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

УДК 347.195.1

Серед причин створення непідприємницьких організацій, як ми відзначали вище, далеко не останню роль відіграють історичні (національні) традиції, а також політико-правові чинники. Саме тому для глибшого розуміння наведених факторів та з усвідомленням того, що ефективне реформування системи національного законодавства неможливе без акумулювання державно-правового досвіду минулих історичних епох, звернемось до їх характеристики. Дослідження розвитку цивільного законодавства про непідприємницькі юридичні особи у ретроспективі є необхідним також для адекватного розуміння правової природи вказаних суб'єктів з позиції сьогодення. Тому далі перейдемо до виділення та характеристики відповідних етапів розвитку законодавства про непідприємницькі юридичні особи та чинників, що вплинули на нього.

Ще в стародавніх суспільствах можна знайти свідчення того, що мали місце об'єднання людей зі спільними поглядами на природу, суспільство, літературу, мистецтво. Однак перші організації непідприємницького характеру існували ще в VII-VI ст. до н.е. Так, в римському праві професійні та релігійні союзи наділялися правами приватних осіб [1, с. 11]. Утворення, що мали ознаки професійної діяльності називалися колегії (гетерії, професійні братства, публічні колегії, колегії ремісників) [2, с. 167]. На зміну колегіям у добу середньовіччя приходять корпорації – торгові гільдії та цехи ремісників. Професійні союзи мали власні статuti, що визначали порядок їх функціонування [3, с. 57-75]. Дані об'єднання були лише прототипом профспілок сучасності, оскільки існували у рабовласницьких чи феодальних соціально-економічних умовах.

Слід відмітити, що римському приватному праву був відомий також праобраз сучасних благодійних організацій. Зокрема у Стародавньому Римі існували такі інституції, як *alimenta* (*stipendium*), метою створення яких було утримання дітей-сиріт та дітей із неблагополучних сімей. Поява таких архаїчних благодійних організацій пов'язується із правлінням римського імператора Нерви (? – 35 р. до н.е.). За своєю правовою природою *alimenta* являли собою імператорські каси (фіски), вони не визнавались самостійними суб'єктами права, а, отже, *alimenta* як одна із різновидів каси не мала статусу юридичної особи [4, с. 16]. У Стародавньому Римі існували також такі благодійні установи, як *ad pia causa* (дослівно «благочестиві цілі») та погребальні колегії *collegia tenuiorum* (*collegia funeraticia*) [180, с. 160]. Закони Солона передбачали існування таких стародавніх, а також і відомих в класичну епоху типів колегій: сільські громади (*pagi*), об'єднання воїнів і співтрапезників (*curiales, sodales*), релігійні та похоронні союзи, поширені в основному серед бідноти з метою забезпечення засобів на похорони [4, с.18]. Активну роль у Стародавньому Римі відігравав і такий вид об'єднання громадян, як політичні партії [1, с. 13]. Проте дані об'єднання не були юридичними особами в сучасному розумінні цього поняття. Оскільки інститут юридичної особи хоча й виник в Стародавньому Римі, проте не був достатньо розроблений та й не існувало самого терміну «юридична особа».

В епоху раннього середньовіччя, зокрема в період прийняття християнства в Київській Русі, спостерігаються передумови зародження та розвитку тільки одного різновиду неспідиприємницьких організацій – благодійних організацій. Основними правовими актами, що регламентували благодійну діяльність, були церковні статuti і положення, наприклад, Церковні статuti князів Володимира та Ярослава [5, с. 89]. Фінансовим джерелом для їх благодійної діяльності, була церковна десятина і властива тільки для некомерційного господарювання добровільна праця волонтерів (черниць, священослужителів) [6, с. 189]. Розвиток благодійництва в Київській Русі було перервано татаро-монгольською навалою, і тільки після позбавлення від татаро-монгольського

ярма (у другій половині XV ст.), у період панування царату на теренах сучасної України, з'явилися певні передумови для розвитку законодавства у сфері правового регулювання як благодійної діяльності, так і створення та діяльності інших невідприємницьких юридичних осіб [7, с. 124].

Одним із найцікавіших явищ історії України XVI-XVII ст. є самоорганізований рух православного міщанства, що знайшов свій вияв у створенні незалежних від держави громадських організацій, відомих під назвою братств. За умов відсутності власної держави і постійного тиску з боку католицької церкви, дедалі інтенсивнішого окатоличення та полонізації колишньої православної русько-української еліти перед тогочасним суспільством постала проблема втрати етноконфесійної самобутності. Слід відмітити, що перше церковне братство виникло в 1585 р. у м. Львові (Успенське) [8, с. 108-111]. Отже, міські братства цілком можуть вважатися одними із перших громадських організацій, які створювались на теренах сучасної України і виникли за надскладних умов бездержавності шляхом самоорганізації.

Наступним етапом розвитку законодавства про невідприємницькі юридичні особи є період Російської імперії. У цьому контексті слід відзначити, що у 1775 р. Катериною II був прийнятий Указ про утворення приватних і громадських благодійних організацій. Однак насправді роль таких організацій ще довгий час носила практично формальний характер, так як всі вони створювалися винятково за вказівкою імператора. Тільки з 12 січня 1862 р. згідно Високого рескрипту право затверджувати статuti громадських організацій, крім Імператора, отримали десять інститутів державної влади від губернатора до міністра внутрішніх справ [9, с. 253-255].

Загалом же, у дореволюційній Росії, в проектах Цивільного уложення передбачалася можливість існування відмінних від торговельних організацій приватних установ з правами юридичної особи (лікарні, богодільні, училища, музеї, публічні бібліотеки), які могли бути створені виключно з метою благодійності, сприяння освіти, народному здоров'ю або іншій загальнокорисній меті [10, с. 412].

У частині дослідження історико-правових аспектів розвитку законодавства про непідприємницькі юридичні особи науковий інтерес становить дослідження законодавства Східної Галіції. Так, однією із найбільш визначних історичних пам'яток приватного права є Цивільний кодекс Східної Галіції 1797 р. Даний нормативно-правовий акт є невід'ємною частиною вітчизняної правової культури, а його прийняття дало значний поштовх для подальшого розвитку та вдосконалення національного цивільного права. На прогресивність кодифікованого акту вказують Р.О. Стефанчук та О. Блажівська, які відзначають, що зміст положень Галицького цивільного кодексу вказує на те, що він містить величезну кількість норм у сферах зобов'язального права, відносин подружжя, спадкування [11, с. 47]. Однак варто підкреслити, що питання правового статусу непідприємницьких юридичних осіб Кодексом 1797 р. не врегульовано, більше того юридична техніка положень Кодексу не передбачає такої категорії як «юридична особа» як взагалі. Проте, норма ст. 29 Кодексу передбачає такі немайнові права особи: «зберігати життя, придбавати необхідні для життя речі, вдосконалювати можливості душі та тіла, захищати себе, піклуватись про репутацію та громадську думку, користуватись своїми речами на власний розсуд», які власне і виступають стимулом для осіб до заснування непідприємницьких юридичних осіб як засобу реалізації вищевказаних прав [12, с. 44].

Слід також відмітити, що, починаючи із XIX ст., у зв'язку з активним розвитком промисловості та найманої праці у людей почало виникати усвідомлення необхідності об'єднання за професійною ознакою, а найбільш простою, доступною формою такого роду об'єднання поставала профспілка, яка слугувала показником розвитку трудящих держави та мірою їх організованості, і Україна в цьому процесі не виняток [13, с. 4]. Історія профспілкового руху бере свій початок на західноукраїнських землях, а перші свідчення про організацію, яка поставила питання соціального захисту своїх членів, з'явилися у 1817 р., коли невдоволені утисками і свавіллям робітники поліграфічної фірми об'єдналися в «Товариство взаємодопомоги членів друкарської справи», відкривши касу добровільних пожертв для хворих робітників [9, с. 253-255].

Першим нормативно-правовим актом, який передбачав право робітників відстоювати свої соціально-економічні інтереси, створювати професійні спілки, є «Тимчасові правила про професійно-нальні союзи», прийняті у 1906 р. У подальшому цивільно-правове регулювання створення та функціонування профспілок як невідприємницьких юридичних осіб здійснювалось Постановою «Про зібрання та союзи» від 12 квітня 1917 р., в якій було законодавчо закріплено свободу об'єднання в профспілки. Процедура реєстрації професійних спілок здійснювалась на основі Постанови Тимчасового уряду «Про реєстрацію товариств, общин та союзів» від 21 червня 1917 р..

Правове регулювання громадських об'єднань, порядку їх створення, контролю за їх діяльністю має не досить глибокі історичні корені. Аналіз наукової літератури та правових актів дозволяє зробити висновок, що спеціальні нормативні установлення, присвячені вищезазначеним питанням, виникли в Україні лише на початку ХХ ст., і це пов'язано, перш за все, з революційними подіями 1905 р. До початку ХХ ст. діяльність різних «товариств», «асоціацій», «приватних товариств», «товариств приватної ініціативи» регулювалася не спеціальним законодавчим актом, а окремими, розпорошеними по різних частинах Зводу законів Російської імперії нормами, які співпадали за своїм змістом зі Статутом благочиння 1782 р. При цьому зазначимо, що створення товариств було не законним правом громадян, а милістю, яка дарувалася владою за власним розсудом [14, с. 165].

17 жовтня 1905 р. на території Російської імперії видається маніфест «Про вдосконалення державного порядку», яким проголошувалася «свобода слова, совісті, зборів та союзів». Право на свободу об'єднання було також закріплене в «Основних законах Російської імперії» від 23 квітня 1906 р.. Революція 1905-1907 р.р. прискорила прийняття нормативно-правового акта, що регламентував створення та діяльність громадських організацій, – «Тимчасові правила про товариства та союзи» (4 березня 1906 р.), який діяв до лютого 1917 р. Цей нормативно-правовий акт встановлював, що товариство – це «об'єднання декількох осіб, які не мають на меті отримання прибутку від ведення підприємниць-

кої діяльності та діють із спільною метою, а союз – об'єднання двох або декількох таких товариств, хоча б через посередництво їх уповноважених» [3, с. 58]. Дане визначення по своїй суті близьке до сучасного розуміння непідприємницьких товариств.

Ключовим нормативним актом в період національно-визвольної революції був III Універсал Української Центральної Ради від 7 (20) листопада 1917 р., яким проголошувалася свобода союзів. Конституція Української Народної Республіки («Статут про державний устрій, права і вільності УНР») від 29 квітня 1918 р. в ст. 17 гарантувала, що як громадянин УНР, так і інші особи на території УНР не можуть бути обмежені в свободі слова, друку, совісті, асоціації та страйку, якщо при цьому не порушуються норми кримінального права.

У свою чергу, стаття 16 Конституції СРСР 1918 р. гарантувала свободу об'єднань для робітників та селян. При цьому інтелігенція і особи, позбавлені виборчих прав, фактично позбавлялися права на створення об'єднань. У 1918 р. був прийнятий також Декрет про обов'язкову реєстрацію товариств. Незареєстровані виконкомом рад добровільні товариства й союзи автоматично підлягали закриттю, а їхнє майно передавалося на баланс відповідних відомств [3, с. 59]. Конституція УРСР, прийнята в березні 1919 р., фактично дублювала положення Конституції СРСР 1918 р., і в ст. 26 гарантувала всім працюючим свободу об'єднання і закріплювала обов'язок держави надавати матеріальну та іншу допомогу робітникам і найбільшим селянам для їх об'єднання та створення організацій.

Перший Цивільний кодекс УРСР 1922 р., прийнятий в умовах нової економічної політики, та ЦК УРСР 1963 р. не передбачали правових норм, які б регламентували правовий статус непідприємницьких юридичних осіб. Загальним положенням про юридичну особу в ЦК УРСР 1922 р. присвячено ст. 13-19. Слід відзначити, що як дореволюційне російське законодавство, так і ЦК УРСР 1922 р. (ст. 13), визнавали юридичними особами об'єднання осіб, установи або організації, які могли набувати прав щодо майна, вступати в зобов'язання, бути позивачами та відповідачами в суді. Категорію «непідприємницька юридична особа»

Кодекс 1922 р. не виділяє, однак у ст. 15 передбачав, що приватні установи з правами юридичних осіб, а саме: лікарні, музеї, наукові заклади, публічні бібліотеки і т. д., можуть засновуватись лише з дозволу відповідних органів влади.

Процес юридичного оформлення всіх громадських об'єднань України розпочався у вересні 1990 р. ухвалою Президією Верховної Ради УРСР Постанови «Про порядок реєстрації громадських об'єднань». З проголошенням незалежності України розпочинається активний законодавчий процес у сфері регулювання діяльності невідприємницьких юридичних осіб. Перш за все, слід відзначити, що прийнята 28 червня 1996 р. Конституція України у ч. 1 ст. 36 закріпила право громадян на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших потреб, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. У свою чергу ч. 3 ст. 36 Конституції України гарантує громадянам право на участь у професійних спілках, визнаючи їх видом громадських організацій.

Ключовим етапом розвитку організацій, метою яких було задоволення та захист економічних, культурних, соціальних, творчих, спортивних та інших потреб громадян, стало прийняття 16 червня 1992 р. Закону України «Про об'єднання громадян». У зв'язку з тим, що вищевказаний нормативно-правовий акт не закріплював термін «благодійна організація», «благодійництво», постала об'єктивна необхідність у прийнятті спеціального нормативно - правового акту і в цій сфері. На вирішення даної проблеми 26 жовтня 1992 р. була прийнята Постанова Президії Верховної Ради України «Про благодійні фонди», яка дозволила юридичним особам, у тому числі нерезидентам, брати участь у створенні та функціонуванні благодійних фондів, а отже в здійсненні безпосередньої благодійної діяльності в Україні.

Крім того було прийнято чимало супровідних актів, які визначали шляхи легального здійснення благодійництва в режимі пільгового оподаткування об'єктів та суб'єктів благодійної діяль-

ності, зокрема: Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 1994 р., Указ Президента України «Про справляння податку на додану вартість з імпортованих товарів» від 30 червня 1995 р., Постанова Кабінету Міністрів України «Про впорядкування, приймання та розподіл гуманітарної допомоги» від 24 липня 1993 р., Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1993 р., що передбачає звільнення від ввізного мита, Указ Президента України «Про пільги щодо оподаткування добровільних пожертвувань юридичних та фізичних осіб» від 12 серпня 1995 р. тощо.

Незважаючи на чималу кількість нормативно-правових актів у секторі добровільних пожертвувань, очевидною стала необхідність у прийнятті єдиного, більш систематизованого акту вищої юридичної сили. Так, 16 вересня 1997 року Верховна Рада України приймає Закон «Про благодійництво та благодійні організації», який діяв 15 років. Однак розвиток суспільних відносин останніх років вказував на необхідність у прийнятті якісно іншого закону у сфері благодійної справи, який би врегулював утворені часом прогалини та врахував підсумки багатьох наукових заходів останніх років, присвячених темі благодійництва в Україні. Відповіддю на ці вимоги стало прийняття 5 липня 2013 р. Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації».

Важливою подією для реформування системи цивільного законодавства стало прийняття 16 січня 2003 р. чинного сьогодні ЦК України. Варто наголосити, що діючий ЦК України не лише вдосконалив правові основи регулювання інституту юридичної особи загалом, а й на законодавчому рівні закріпив принцип поділу юридичних осіб на підприємницькі та непідприємницькі, який, зокрема, відображено у ч. 2 ст. 83, яка встановлює поділ товариств на підприємницькі та непідприємницькі.

Загалом, з моменту проголошення незалежності України було прийнято ряд законів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання створення та діяльності окремих видів непідприємницьких осіб: Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності від 15 вересня 1999 р., Про торгово-промислові палати в Україні від 2 грудня 1997 р., Про об'єднання співвласників бага-

токквартирного будинку від 29 листопада 2001 р., Про політичні партії від 5 квітня 2001 р., Про громадські об'єднання від 22 березня 2012 р., Про недержавне пенсійне забезпечення від 9 липня 2003 р., Про споживчу кооперацію від 10 квітня 1992 р. та інші.

Прийняття відповідних нормативно-правових актів підтверджує рівень становлення демократії у суспільстві, адже, як правильно зауважує Н. С. Кузнецова, саме поглиблення основ громадянського суспільства, зміцнення і розширення в ньому ролі та значення недержавних установ (політичних партій, громадських об'єднань, релігійних організацій тощо), безумовно, сприятимуть певному перерозподілу тих засобів, за допомогою яких забезпечуватимуться природні права людини в майбутньому [15, с. 15].

Таким чином, процес становлення та розвитку цивільного законодавства про невідприємницькі юридичні особи має глибоке історичне коріння. На основі проведеного дослідження можна умовно окреслити відповідну періодизацію історії становлення невідприємницьких юридичних осіб на території України. Водночас вважаємо, що доцільніше вести мову не про конкретизовані проміжки часу, оскільки абсолютно очевидно, що окремі із них будуть надто великими і розмитими, а швидше із аналізу розвитку законодавства про невідприємницькі юридичні особи можна виокремити чинники, що йому сприяли.

Так, у давній період зародження невідприємницьких інституцій відбулось у зв'язку із соціально-економічними потребами населення. Період, що бере початок з Київської Русі та тривав до XVII ст., характеризувався політичним змістом діяльності громадських організацій із визначенням релігійної самобутності українського народу. Дореволюційний період відзначився зародженням та активізацією профспілкового руху, становленням невідприємницьких інституцій, що переслідували благодійні та культурно-освітні цілі. Період радянської доби характеризувався зародженням кооперативного руху, становленням молодіжних та спортивних організацій, розвитком торгово-промислових палат. Окреслені чинники обумовили потребу розвитку законодавства, яким регламентувались ті чи інші різновиди невідприємницьких юридичних осіб.

Більш конкретизовано можна окреслити етапи розвитку законодавства про непідприємницькі юридичні особи, що беруть свій початок із проголошення незалежності України, а саме :

1) 1991 – 1996 р.р. – період, який характеризується становленням національного законодавства у сфері створення та діяльності окремих непідприємницьких юридичних осіб, зокрема громадських об'єднань, товариств споживчої кооперації. Ключовим моментом у межах цього етапу виступає закріплення в рамках Конституції України права на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей, а також право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів.

2) 1996-2003 р.р. – період прийняття спеціальних законодавчих актів у сфері діяльності окремих непідприємницьких юридичних осіб, зокрема, професійних спілок, політичних партій, торгово-промислових палат, об'єднань співвласників багатоквартирного будинку.

3) 2003 р. по - сьогодні – прийняття ЦК України та регламентація у його рамках правового становища непідприємницьких товариств та установ. Окреслений період характеризується становленням та удосконаленням саме цивільно-правового механізму урегулювання відносин за участю непідприємницьких юридичних осіб, прийняття спеціальних нормативно-правових актів у сфері найрізноманітніших видів непідприємницьких юридичних осіб.

1. Менджеул М. В. *Громадські організації як суб'єкти цивільного права: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2011. 254 с.*

2. Підпригора О. А., Харитонов Є. О. *Римське право. К.: Юрінком Інтер, 2009. 528 с.*

3. Нуждин Т. А. *Некоммерческие организации как субъекты гражданского права: проблемы теории и практики. Право. 2010. № 2. С. 57-75.*
4. Борисова В. І. *Основи римського приватного права / за заг. ред. В. І. Борисової та Л. М. Баранової. Х.: Право, 2008. 224 с.*
5. Черепакін Б. Б. *Охрана правосубъектности граждан. М. : Юрид. лит., 1969. 367 с.*
6. Кульчицький В. *Історія держави і права України: навчальний посібник / Володимир Кульчицький, Борис Тищик. К.: Атіка, 2001. 318 с.*
7. *Історія держави і права України. Підручник. – У 2-х т. / [За ред. В. Я. Тація, А. Й. Рогожина, В. Д. Гончаренка]. Том 2. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 580 с.*
8. Максимович М. В. *Православні міські братства кінця XVI – першої половини XVII ст. крізь парадигму волонтерського руху (з історії становлення громадянського суспільства в Україні): матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Волонтерський рух : історія, сучасність, перспективи» (м. Харків, 17-18 квітня 2015 р.), Харків, 2015. С. 108–111.*
9. Шакирова А. *Историко-правовые основы деятельности профсоюзов Украины. Закон и жизнь, 2013. № 8/4. С. 253–255.*
10. Капталан І. М. *Поняття невідприємницьких товариств. Актуальні проблеми держави і права . 2011. С. 410-415.*
11. Стефанчук Р. *Історичні аспекти створення галицького цивільного кодексу 1797 року. Вісник Національної академії прокуратури України. 2014. № 4 (37). С. 47 (42-48).*
12. *Гражданский кодекс Восточной Галиции 1797 г. = Codex civilis pro Galicia Orientali anni MDCCXCVII / Пер. с лат. А. Гужвы, Под ред. О. Қутателадзе, В. Зубаря. М.: Статут; Одеса, 2013. С. 44 (536 с.)*
13. Сопелкін І.С. *Конституційно-правове регулювання організації та діяльності профспілок в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.02. К., 2012. 20 с.*
14. Трофанчук Г. І. *Історія держави та права України: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2011. 256 с.*
15. Кузнецова Н. С. *Громадянське суспільство та особисті немайнові права. Право України. 2015. № 4. С. 15–22.*

Зозуляк О. І. Генезис та сучасний стан інституту невідприємницької юридичної особи в цивільному праві України

У статті розглядаються наукові погляди щодо ретроспективи та сучасного стану цивільно-правового регулювання невідприємницьких юридичних осіб, а

також визначається їх роль як суспільних інституцій. Досліджується походження і особливості загалом, притаманні даному різновиду юридичних осіб. Сформовано авторське бачення причин та етапів розвитку законодавства про невідприємницькі юридичні особи. Піддається аналізу сучасний механізм правового регулювання невідприємницьких юридичних осіб в Україні.

Ключові слова: юридична особа, невідприємницька юридична особа, заклад, установа, громадське об'єднання, споживче товариство.

Zozuliak O. I. Legal regulation of the non- business Legal Entity : retrospective and current state

The article deals with scientific views on the retrospective of legal regulation of non- business legal entities, as well as their role. The origin, concept, meaning and general features, inherent to this kind of legal entities are investigated.

The article is devoted to the theoretical and legal analysis of issues related to the range of problems connected with development of such legal model as 'non- business legal entity'. In the scientific work the author makes an analysis of those concepts which are submitted by the leading Ukrainian scholars and concern the formation of civil-law terminology in general and that is applied to the non business -legal entities, in particular.

An analysis of the modern mechanism of legal regulation of non-business legal entity' in Ukraine is being analyzed.

It is argued that the process of formation and development of civil legislation on non-entrepreneurial legal entities has deep historical roots. On the basis of the conducted research it is possible to conditionally outline the corresponding periodization of the history of formation of non-entrepreneurial legal entities on the territory of Ukraine. At the same time, we believe that it is more expedient not to talk about specific time intervals, as it is obvious that some of them will be too large and vague, but rather from the analysis of legislation on non-entrepreneurial legal entities can identify factors that contributed to it.

Key words: legal entity, non- business legal entity, institution, consumer society, public association, fund, institution, establishment.

Зубачик Н.Б.

**ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ
ІНСТИТУТУ НАБУВАЛЬНОЇ ДАВНОСТІ
ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ
УКРАЇНИ**

УДК 347.131.222.2

Постановка проблеми. Розробка теоретичних положень про право приватної власності, що є одним із головних прав, які за-